

Paul Lendvai Ausztriában élő újságíró 2012-ben alapította sajtóújságját, amelyet pénteken adtak át Tódor Jánosnak a budapesti Spinoza Színházban. Az elismerést évente egy olyan újságíró kapja meg, aki a magyar nyomtatott és internetes médiában kiemelkedő politikai-közéleti-társadalmi témájú cikkeket publikált. Tódor a menekültek életkörülményeiről a déli határon készült riportjaiért kapta az elismerést.

KOVÁCS JÁNOS MÁTYÁS:

A hetvenéves Simonovits Andrásnak

Minden, amit tudni akartam a matematikai közgazdaságtanról, de nem mertem megkérdezni

Akkortájt, ma már sejthető, nem a matematika alkalmazásának hazai mi-
nőségén állt vagy bukott egy a tuda-
mánnyal kacérkodó, széles közgaz-
dásznezmedék sorsa Bauer Tamástól
Bokros Lajosig, Lengyel Lászlótól
Petschnig Mária Zitaig, Mihályi Pé-
tertől Várhegyi Évaig vagy Csillag Ist-
vántól Surányi Györgyig (hogy csu-
pán a médiában gyakran szereplő ké-
pviselői közül válogassak). Köztük szá-
mosan voltak olyanok, akik egyáltalán
nem ödzkoddak a modellalkotástól, és
nem ragaszkodtak volna feltétlenül a
verbális érvelésmódhoz. *Valamiért* azon-
ban nem akarták/akartuk elfogadni,
hogy a felkínált matematikai eszközök
segítségével mélyebbre crezskedhet-
tünk a tervgazdaság megértésében. És
mi épp erre a gazdaságra voltunk a leg-
inkább kíváncsiak.

Matematika és irodalom

Aztán ott volt Bródy András. Ő egyre magasabban szárnyalt az input-output elemzésben, de egy idő után már

Samuelson nevéhez és a *Foundations of Economic Analysis* (1947) szókás köti. Annak idején töled hallottam, hogy Samuelson azért használta előszeretettel a matematikai közgazdaságtan fogalmát, hogy megkülönböztesse magát az általa *literary economist*oknak hívott verbális közgazdászoktól. Őket egyszer finom ironiával ajánrota (mondván, azért nem állt közéjük, mert nem volt elég okos a verbális elemzésük), mások meg már gúnnyal figurázta ki (mondván, azért nem kell legjobbjainak közgazdasági Nobel-díjat adni, mert nekik már kitalálták az irodalmi Nobel-díjat). Tudom, te szolidan inkább az első *bonmot*-t szeretted idézni, de kérlek, segíts végre tisztábban látnom, mire is szolgált a hetvenes években mifelénk az elhatárolódás a „tessék minket végre békén hagyni” érthető igényén túl: (1) arra, hogy a szakmai közvélemény és a tudománypolitika valahára elismerje, miszerint kvantifikálni nem ördögöl való dolog (legitimációs cél), (2) arra, hogy egy *bizonyos*, a hatalom által még eltűrt iskolát, mint a Szovjetunióban az optimális tervezés híveit, legyen a letéteményese a legitimációnak (intézményesítési cél), (3) vagy arra, hogy a matematikai formulák védjék, egyben leplezzék is a neoklasszikus közgazdaságtanhoz való szellemi csatlakozás igényét (kospirációs cél)? Esetleg e három bármely kombinációjára?

Egy elmaradt összeesküvés

Az emancipációs és térfoglaló igyekezetet nem volt boszorkányság észrevenni. Azt viszont nem tudtam volna megmondani, hogy pontosan mely matematikaigényes kutatási programok

Füzetek volna nagyobbakat is, ha nem értettem volna még ösztönösen egyet Nagy Tamással abban, hogy az irracionális gazdasági viselkedés nem matematizálható. Bizony, egy gondolat kísérlet erejéig sem firtattam, mi van, ha mégis, vagy – és ez talán fontosabb lett volna – hogy miért ne lenne észszerű (megengedőbben: másként észszerű) egy tervhivatali főosztályvezető vagy egy vállalat pártitűrik gazdasági magatartása, mint a neoklasszikus elmélet *homo oeconomicus*é. Ehhez azonban

Az előbb megköszöntöttem, hogy a „matematikai közgazdaságtan” öncimkézés elvileg leplezhette volna a neoklasszikus elmélet elfogadásának igényét is. Az idő tájt mindössze zsigereim jelezték, hogy a magasban valami furcsa nyugatosodási-felzárkózási játékok folynak – ám korántsem összeesküvés. Úgy érztem, az „nagy öregek” (*notabene*, akkor oké egy jó húszszall fiatalab-bak voltak, mint mi most) inkább zavartan toporognak, mint hogy kons-piráltak volna. Örülnek, ha nem értenél félre, Andris, ez nem visszamenő-leges szemrehányás a részemről (mi jo-gon is tehetném?), hanem szomorú ténymegállapítás. E zavar, melyre a cenzúra már nem kínált kielégítő ma-gyarázatot, félek, nem engedett benyűnket, se verbális, se matematikai köz-gazdaszokat, letérni még majd két év-tizeden át egy hepehupas és egyre szá-kiuló különútra, mely sok helyütt büszkén provinciális, meddő, félfinom ku-tatási programokkal és fájdalommal ke-vezes világszóróló felfedezéssel volt ki-köveztve. Szerinted mi akadályozta a magyar matematikai közgazdászok ak-kori jelesit (benneteket) abban, hogy megismerve a neoklasszikus főáram-ban használatos módszertant, annak mögöttes filozófiáját is elfogadjátok?

Már csak az lenne hátra, hogy elárul-jam, Woody Allenhez hasonlóan miért is nem mertem akkorajt megkérdéznimíndzt. Biztosan nem temiadt. Hiá-nyoztak a szavak. Úgy érzem, most sincs még elég belőlük. Talán majd a nyolcvanadik születésnapodon.

Szia: Jani

*Az írás bővebbváltozata az E-2000 honlapján
(www.ketezer.hu/e-2000) lesz olvasható.*

Aegon Művészeti Díj 2017

Felhívás könyvkiadók részére

2016. december 15-én éjfélig várjuk jelöléseiket Magyarország legrangosabb irodalmi díjára, az immár 12. alkalommal átadandó **Aegon Művészeti Díjra**. A nettó hárommillió forinttal járó elismerésre 2015. december 1. és 2016. december 31. között első alkalommal megjelenő, Magyarországon könyvtárusi forgalomba kerülő **szépirodalmi művek és alkotóik jelölhetők**.

AEGON
Művészeti Díj

Részletes információ: www.aegondij.hu